

**การพัฒนาแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Development Model of the 21st Century Learning Environmental
Administrating for the Small Size Elementary Schools Under
the Office of Basic Education Commission**

สาริกา ราชบุญทอง^{1*}, จิตติรัตน์ แสงเลิศอูทัย² และนภาเดช บุญเชิดชู³
(Sarika Rachboontong^{1*}, Jittirat Saengloetuthai² and Napadech Booncherchoo³)

^{1*,2,3}สาขาการบริหารการศึกษา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อีเมลผู้แต่งหลัก : Graiithailand@gmail.com เบอร์โทร : 09 5531 3338

วันที่รับบทความ 16 สิงหาคม 2564
Received: Aug. 16, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 12 กันยายน 2564
Revised: Sep. 12, 2021

วันที่ตอบรับบทความ 13 กันยายน 2564
Accepted: Sep. 13, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 2) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน ผู้บริหารและครู จำนวน 659 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม คู่มือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ในการนำไปใช้และเป็นประโยชน์ และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการบริหารสภาพแวดล้อม มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ และ 4) ผลลัพธ์การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2. รูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ ในการนำไปใช้และเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร; สภาพแวดล้อมการเรียนรู้; โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) develop the 21st century learning environmental administration model and 2) evaluate the consideration the 21st century learning environmental administration model for the small size elementary schools under the Office of Basic Education Commission. The samples such as school administrators and teachers under the Office of Basic Education Commission, totally 659 people were obtained by stratified sampling. The employed research instruments were questionnaire and data were analyzed using 1) descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and 2) confirmatory factor analysis (CFA) and content Analysis

The research finding revealed that:

1. The 21st century learning environmental administration model consisted of 5 factors those were administrative factor, supportive physical learning environment factor, Learning management factor, and Professional learning community factor. In addition, the administrative model were consisted of principal, aims. Hence, the procedure of administration were consisted of supportive physical learning environment factor, Learning management factor, Classroom management, administrative factor, and professional learning community factor.
2. The result of accuracy suitably and possibility of utilization were overall at the highest level.

Keywords: administration model; learning environmental; small size schools

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางสื่อเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน การจัดการศึกษาจึงควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะสอดคล้องกับทักษะของวิจารณ์ พานิช (2556) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่จะต้องเรียนรู้ให้บรรลุถึงทักษะจากวิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชา เพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง ต้องเรียนโดยการลงมือทำต้องฝึกฝนและการฝึกฝนนั้นต้องทำไปตลอดชีวิต ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษาในอนาคต จึงอยู่ที่การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนที่มุ่งเน้น “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ” ซึ่งสอดคล้องกับฐานคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21 Century Skills) ที่พัฒนาโดยองค์กรภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2012)

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรลดลง ความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปโรงเรียนในเมือง และการย้าย

ถิ่นตามการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง สภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีจำนวนประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดจากโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือขนาดกลาง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ ดังนั้นหากจะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

การบริหารจัดการที่ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการตนเองได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากร วัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณและทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาในบริบทของตนเอง ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นสำคัญ ดังที่ Astin (1970) กล่าวว่า หน้าที่สำคัญของสถานศึกษา จะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ย่อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ คุณธรรม บุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอ รวมถึงความสามารถในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดีจะทำให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกรักพอใจ ภูมิใจ อบอุ่น สบายใจรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน บรรยากาศที่ดีในโรงเรียนจึงมีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้

จากความสำคัญข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า การบริหารสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในโลกศตวรรษที่ 21 เพราะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของทุกคนในโรงเรียน ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกเติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อันจะนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์

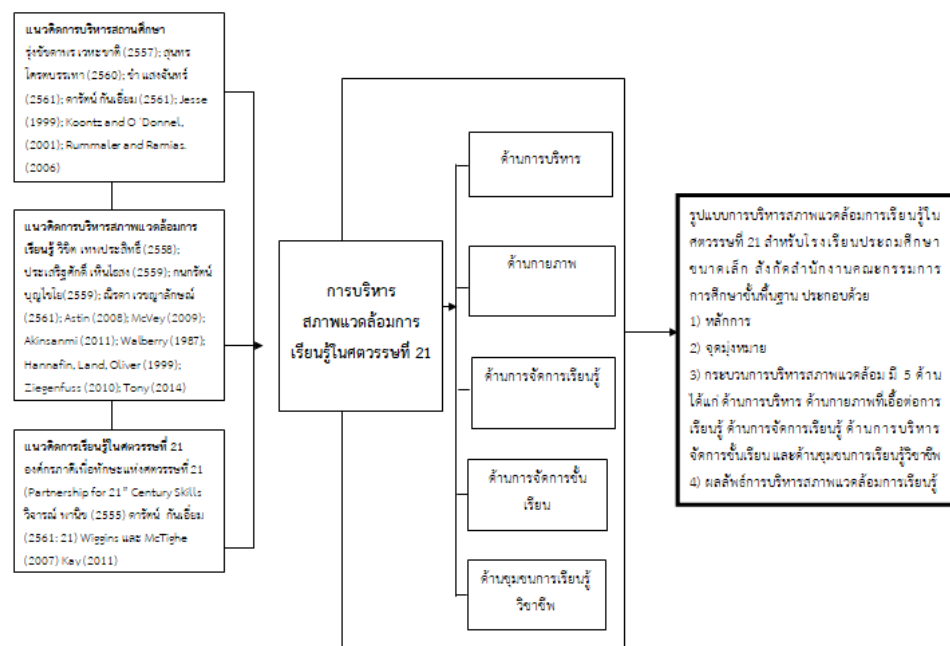
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขต

1. ขอบเขตด้านประชากร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลปีการศึกษา 2563

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิธีผสม (mixed method research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา ในประเด็นองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สภาพปัจจุบันและปัญหาของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

รูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และร่างรูปแบบการบริหารรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานักวิชาการทางการศึกษา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง พิจารณาจากประสบการณ์ในการทำงาน ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยมาจัดทำแบบสัมภาษณ์
3. แบบร่างรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง จำนวน 6 คน โดยทำการนัดหมายล่วงหน้าเพื่อที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ จดบันทึกพร้อมกับการบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ตามเวลาที่ได้นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่มีประเด็นเหมือนกันหรือคล้ายกันและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดและทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุป ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis)
2. วิเคราะห์ผลข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การคำนวณหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเพื่อยืนยันรูปแบบและจัดประชุมเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ

ผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นกระจายตามสัดส่วนภูมิภาค โดยผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของฟูลพวงส์ สุขสว่าง (2556:16-19) กำหนดให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.30 (ระดับปานกลาง) ที่นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 และอำนาจการทดสอบ เท่ากับ 0.80 ค่าองศาอิสระ 190 (ได้จากสูตร $NI(NI+1)$ เมื่อ NI คือจำนวนตัวแปรสังเกตได้ $=19(19+1)/2=190$) คำนวณด้วยโปรแกรม G*power

2. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันรูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การนิเทศ การจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงนโยบาย ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามปลายปิดเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มี 4 ข้อ ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อตัวแปรแฝงทั้ง 5 ตัว ได้แก่ 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการชั้นเรียน 5) ด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 70 คำถาม

2. นำแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ซึ่งในงานวิจัยนี้มีคำถามจำนวน 70 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายข้อซึ่งผ่านเกณฑ์ทดสอบ

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม สรุปผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ด้านการบริหาร ได้ค่าอัลฟาครอนบาคเท่ากับ .903 ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ .903 ด้านการจัดการเรียนรู้ .959 ด้านการจัดการชั้นเรียน .967 และด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ .940 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกตัวแปร จากนั้นจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

4. คู่มือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ตามสัดส่วนที่คำนวณได้จนครบ โดยนำใส่ซองติดแสตมป์ส่งกลับและโทรติดต่อประสานการรับแบบสอบถาม

2. ดำเนินการจัดสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาสถานที่ที่กำหนด

3. ดำเนินการจัดประชุมเชิงนโยบาย โดยนำร่างการพัฒนารูปแบบเสนอต่อผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อให้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

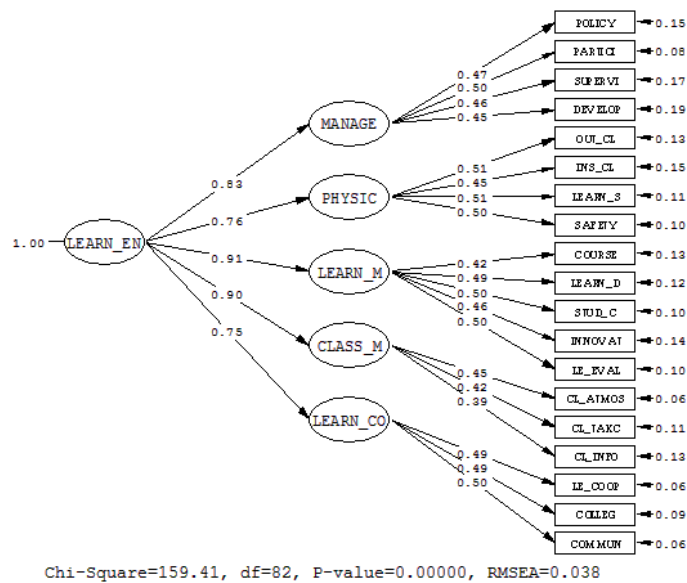
1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงนโยบายมาวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหาใช้ในการพิจารณาปรับปรุง ให้มีความสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการบริหารสภาพแวดล้อม มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ และ 4) ผลลัพธ์การบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสภาพแวดล้อมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสภาพแวดล้อมด้านการจัดการชั้นเรียน ($\bar{X}=4.32$) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ($\bar{X}=4.31$) สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ($\bar{X}=4.25$) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.22$) และสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.22$)

จากการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบไค-สแควร์ ($X^2=159.41$ df = 82 p = 0.000 RMSEA = 0.038) ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ย กำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0095 แสดงว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากภาพที่ 2 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาเปรียบเทียบกัน พบว่า องค์ประกอบในสามลำดับแรก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน และการบริหารโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงถึง 0.91, 0.90 และ 0.83 และมีอำนาจในการพยากรณ์ (R^2) สูงถึงร้อยละ 87, 71 และ 70 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 น้ำหนัก องค์ประกอบของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	b	SE	t	R^2
ADMIN b=0.83** $R^2=0.67$	AD1	0.47	0.15	-	0.61
	AD2	0.50	0.08	22.09	0.77
	AD3	0.46	0.17	17.52	0.57
	AD4	0.45	0.19	17.07	0.53
PHYSICAL b=0.76** $R^2=0.70$	PH1	0.51	0.13	-	0.62
	PH2	0.45	0.15	25.13	0.54
	PH3	0.51	0.11	21.93	0.67
	PH4	0.51	0.10	22.05	0.67
LEARNING MANAGE b=0.91** $R^2=0.87$	LM1	0.42	0.13	-	0.56
	LM2	0.49	0.12	22.59	0.66
	LM3	0.50	0.10	20.88	0.70
	LM4	0.46	0.14	19.30	0.60
	LM5	0.50	0.10	22.31	0.70

ตารางที่ 1 น้ำหนัก องค์ประกอบของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	b	SE	t	R ²
CLASSROOM MANAGE b=0.90** R ² =0.71	CM1	0.45	0.06	-	0.79
	CM2	0.42	0.11	22.74	0.65
	CM3	0.39	0.13	20.84	0.57
COMMUNITY LEARNING b=0.75** R ² =0.50	CL1	0.49	0.06	-	0.82
	CL2	0.49	0.09	24.48	0.74
	CL3	0.50	0.06	26.08	0.82

$X^2 = 159.41$, $df = 82$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.94$, $RMR = 0.0095$, $RMSEA = 0.038$

หมายเหตุ : b แทน น้ำหนักองค์ประกอบ, SE แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t แทน สถิติทดสอบที, R² แทน ความเที่ยง

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความถูกต้องและเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้และใช้ประโยชน์ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และพัฒนารูปแบบจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิรดา เวชญาลักษณ์ (2561: 3) คือ กระบวนการทำงานโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเป็นศิลปะของผู้บริหารในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การหรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับ กระบวนการศึกษาธิการ (2553 : 20-24) ได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างจะมองเห็นเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ก้าวสู่วัฒนธรรมโรงเรียนสามารถมองเห็นได้ เครื่องชี้วัดสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่ดี ได้แก่ การมีสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ มีความ สะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม มีการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับหรือสิ่งอื่น ๆ มีที่เรียนที่พักผ่อน สถานนันทนาการ น้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนห้องต่าง ๆ มีการตกแต่งภายในให้สวยงาม มีขนาดพื้นที่และแสงสว่างเพียงพอในการใช้ มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษาด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกนกรัตน์ บุญไชโย (2559: 41-43) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาผ่านการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การค้นคว้า สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้จากทั่วโลก ไม่จำเป็นต้องรับจากการสอนภายในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว กิจกรรมการเรียนรู้มีรูปแบบ

ที่แตกต่างจากเดิม ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกัน เกิดการ แลกเปลี่ยนทางความคิด ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดการชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีทัศน์ วิรัชวา (2558: 28-29) กล่าวว่า บรรยากาศของชั้นเรียนซึ่งเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคม ที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ถ้าครูกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยครูสร้างบรรยากาศ ในการเรียนให้เป็นกันเอง สนุกสนาน น่าสนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าซักถาม กล้าแสดงความคิดเห็น และความสามารถ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นและด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shirley M. Hord; James L. Roussin and William A. Sommers (2010) ที่ว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มและร่วมกันสะท้อนผลจากการปฏิบัติงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ แก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร กลวิธีการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและ 4) ผลลัพธ์ของรูปแบบ ประกอบด้วย ผู้บริหารมีรูปแบบการบริหาร สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษานำรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาแบบมีองค์ประกอบมาจากแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของการพัฒนาแบบ กระบวนการพัฒนาแบบ วิธีดำเนินการของการพัฒนาแบบและแนวทางการประเมินของการพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิพล พลเยี่ยมหาญ (2562: 600) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมี ความเหมาะสมโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิผลที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ในด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.38$) และด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.47$) และระดับมากที่สุด ในด้านความเป็นประโยชน์และด้านความถูกต้อง ($\mu = 4.67$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระศักดิ์ พลมณี (2562: 349) เรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการพัฒนาแบบและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบที่สร้างและพัฒนา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อร่าม วัฒนะ (2561: 400) เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการชั้นเรียนและด้านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผู้นำรูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ ควรให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบการบริหารสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในขนาดอื่น เพื่อจะได้องค์ความรู้ที่เป็นภาพรวมสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน
2. ควรศึกษาผลการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน
3. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่กลุ่มลึกและหารูปแบบจากปรากฏการณ์จริงของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ บุญไชโย. (2559). โมเดลสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom

ตามหลักการ การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. กรุงเทพฯ: วัฒนาการพิมพ์.

วิจารณ์ พานิช. (2556). วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร:

มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์. หน้า 18-19

วีระศักดิ์ พลมณี. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.หน้า 349

ศรีทัศน์ วิธสา. (2558). **การพัฒนากระบวนการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนา
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียน
ขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. หน้า 10

อร่าม วัฒนะ. (2561). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการ
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. หน้า 37

อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ. (2562). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มี
ประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร. หน้า 600

Astin, A. W. (1970). **The methodology of research on college impact**, part one.
Sociology of Education, 43(3)

Hord, S. M., Roussin, J. L., & Sommers, W. A. (2010). **Guiding professional learning
communities: Inspiration, challenge, surprise, and meaning**. Corwin Press.

Partnership for 21st century skill. (2012). **Framework for 21st century learning**.
[online], Available HTTP: http://www.p21.org/2index.php?option=com_content&task=view&id=254&Itemid=120. Access on 20 June 2012.